

SVEIKI!

Šiandieninis pasaulis – kaip sparčiai tekanti upė kupinas veržlios tėkmės, sūkurių ir slenksčių. Kiekviena diena atneša naujų pokyčių visose srityse: ekonomikoje, politikoje, kultūroje, technologijose. Sparčiai keičiasi ir pats žmogus, jo poreikiai, žinios, gebėjimai, požiūriai, įsitikinimai, vertybės. Šių pokyčių visuma keičia karjeros galimybių lauką: atsiranda naujų profesijų, keičiasi darbo pobūdis, reikalavimai darbuotojams, tam tikri darbai ir profesijos tampa mažiau paklausūs arba visai nereikalingi.

Pokyčių kontekste kinta ir karjeros samprata. Karjera vis dažniau peržengia įvairias ribas: vieno darbo, profesijos, organizacijos. Asmuo, norintis išlaikyti gerą darbinę formą, privalo būti lankstus, atviras naujovėms, nuolat ieškoti iššūkių dirbdamas ir mokydamasis, gilintis ir suprasti, kaip kuriama pridėtinė vertė jį dominančiuose ekonomikos sektoriuose, kas yra jo klientai ir už ką jie moka pinigus, kas yra jo partneriai ir kaip bendradarbiaujant galima pasiekti geriausių rezultatų. Tokiu būdu atsiranda poreikis ir būtinybė pačiam žmogui imtis atsakomybės už savo karjerą ir jos valdymo rezultatus.

Surinkome ir paruošėme Jums teorinę medžiagą – pagalbą, kuri tikimės padės Jums patiems plačiau susipažinti bei supažindinti savo moksleivius su pokyčiais, vykstančiais karjeros pasaulyje. Taip pat čia rasite platesnę informaciją apie ateities kompetencijas ir profesijas, pateiktas skaidrėse.

AČIŪ Jums, jog rūpinatės šalies ateitimi.

*Nuoširdžiausi linkėjimai,
Moksleivių profesinio orientavimo iniciatyvos Būsiu_ komanda*

KAIP KINTA MŪSŲ PASAULIS?

GLOBALIZACIJA.

Kalbant apie pasaulyje vykstančius pokyčius viena svarbiausia jų varomąja jėga tampa globalizacija. Nykstant ar silpnėjant ideologiniams prieštaravimams, socialinė, politinė, ekonominė, kultūrinė veikla peržengia valstybių sienas: vienoje šalyje vykstantys procesai yra svarbūs vienas nuo kito nutolusių Žemės rutulio kraštų gyventojams ir bendruomenėms. Globalizacija taip pat siejama su informacinių technologijų revoliucija – žlugus komunistiniam blokui, išnyko sienos tarp valstybių, o asmeniniai kompiuteriai su interneto prieiga sugriovė pavienius žmones skirančius barjerus. Kiekvienas žmogus, nesvarbu kur jis gyvena, jei tik turi galimybę prisijungti prie pasaulinio komunikacijos tinklo, įgauna anksčiau neregėtų ir sunkiai suvokiamų galimybių. Jis gali:

- Kurti įvairius nematerialius kūrinius: mokslines idėjas, verslo projektus, naujų produktų brėžinius, grožinę literatūrą, muziką ir t.t., jais dalytis su viso pasaulio žmonėmis;
- Naudodamasis „Google“, „Yahoo“ ar kuria nors kita paieškos sistema akimirksniu susirasi visą viešai prieinamą darbui, šeimai, buičiai ar laisvalaikiui reikalingą informaciją;
- Kurti ir plėsti socialinius tinklus, vienijamus įvairiausių pomėgių, problemų, simpatijų, aktualijų – visko, kas suteikia pagrindą žmonių grupei susiburti ir palaiko jų bendravimą.
- Tvarkyti įvairius kasdieninius rūpesčius: pildyti valstybinių institucijų dokumentus, pirkti ir parduoti daiktus, apmokėti sąskaitas, užsisakyti įvairias paslaugas ir t.t.
- Atlikti savo pagrindinį darbą, nes plėtojantis žinių ekonomikai vis daugiau laiko praleidžiama kompiuteriu kuriant produktus, nuotoliniu būdu valdant sudėtingus įrenginius ar bendraujant su verslo partneriais ir klientais;
- Būti pasiekiamas bet kuriame pasaulio kampelyje, visur, kur tik yra galimybė prisijungti prie tinklo;
- Būti pasiekiamas bet kada, bet kuriuo savaitės ar paros metu gauti ar suteikti informaciją, įvykdyti užduotį, pavedimą;
- Viešai visam pasauliui reikšti savo nuomonę: rašyti internetinius dienoraščius, komentarus, žinutes, kuriuose gali reikšti savo nuomonę, piktintis arba pritarti valdžios sprendimams ir viskam, kas aktualu visuomenei ir ją jaudina.

Trečioji labai svarbi šiuolaikinio pasaulio varomoji jėga – dėmesio perkėlimas nuo visuomenės, jos poreikių tenkinimo į konkretų asmenį, jo gerovę. Įvyko pasislinkimas nuo kolektyvistinės prie individualistinės visuomenės ir vis plačiau suvokiama, kad laiminga valstybė ir visuomenė neįmanoma, jei jų atskiri elementai – visuomenės nariai, piliečiai – jaučiasi prastai, yra nepatenkinti savo padėtimi, neturi galimybių laisvai kurti ir tuo dalintis su kitais. Taigi, šiandien pagrindiniu pasaulio veikėju tampa laisvas, kuriantis ir bendraujantis asmuo.

DEMOGRAFINIAI POKYČIAI

Prognozuojama, kad XXI amžiuje dabar virš 7,5 milijardų siekiantis Žemės gyventojų skaičius kas dvidešimt metų padidės vienu milijardu ir 2150 metais pasaulyje gyvens per 9 milijardus žmonių. (1999 m. jų buvo 6 mlrd.). Tačiau natūralus gyventojų prieaugis įvairiuose pasaulio regionuose bus labai nevienodas. Prognozuojama, kad išsivysčiusiose šalyse gyventojų arba negausės, arba gausės labai pamažu (kai kuriose – net mažės), o besivystančiose šalyse jų ilgainiui daugės. Taip pat svarbi ir gyventojų amžiaus ir jo pokyčių dinamika. Jungtinių Tautų duomenimis, 2010 metais mažiausias gyventojų amžiaus vidurkis buvo Afrikos šalyje Nigeryje – siekė vos 15,5 metų. Priešingame poliuje atsiranda Japonija (vidurkis – 44,7 m.) ir dauguma Europos šalių (Vokietija – 44,3 m., Italija – 43,2 m., Suomija – 42 m., Lietuva – 39,3 m.).

Įvertinus gyventojų skaičiaus ir amžiaus struktūros tendencijas galima prognozuoti, kad kai kurie pasaulio regionai (pvz. Europa) ateityje gali turėti rimtų problemų dėl pensinio amžiaus gyventojų skaičiaus ir darbingo amžiaus gyventojų trūkumo.

KAIP PASAULIO POKYČIAI KEIČIA KARJERĄ?

Be to, jog kintant šiandieninėms pasaulinėms tendencijoms kinta ir jų įtaka verslo aplinkai, organizacijų vadybai, jos daro įtaką ir kiekvieno žmogaus karjerai. Pagrindinės įtakos tendencijos yra:

- Globalios konkurencijos darbo rinkoje atsiradimas;
- Žinių darbuotojų skaičiaus augimas ir žemos kvalifikacijos darbuotojų poreikio mažėjimas;
- Paslaugų sektoriaus plėtra;
- Nedarbo augimas;
- Laikinių darbuotojų skaičiaus augimas;
- Darbo jėgos senėjimas;
- Nuolatinio greito žinių atsinaujinimo svarbos didėjimas;
- Naujų reikalavimų darbuotojams atsiradimas;
- Patrauklumo darbo rinkoje svarbos didėjimas;
- Naujo psichologinio kontrakto tarp darbuotojo ir darbdavio atsiradimas;
- Savarankiškai dirbančiųjų skaičiaus augimas.

Toliau trumpai aptarsime kiekvieną iš šių tendencijų:

Globali konkurencija darbo rinkoje. Ekonomikos globalizacija ir informacinės technologijos pakeitė konkurencingumo pobūdį. Dabar dėl darbo vietos varžomasi ne tiek su kolegomis iš aukštosios mokyklos, kiek su viso pasaulio potencialiais darbuotojais. Taip nutinka, nes darbo vietą gali užimti emigrantai iš kitų šalių, pati darbo vieta gali būti perkelta į kitą, pigesnę šalį,

darbo vietos žmonė gali apskritai nuspręsti ne kurti, o pirkti reikalingą paslaugą iš bet kurios šalies, bet kurio asmens ar jų grupės, kurie ją gali parduoti pigiau.

Žinių darbuotojų skaičiaus augimas ir žemos kvalifikacijos darbuotojų poreikio mažėjimas. Gamyklų darbo vietų skaičius pasaulyje ribotas, tačiau darbo vietų, kuras sukuria idėjomis pagrįsta produktų gamyba, skaičiui pasaulyje nėra galo – teigia T. L. Friedmanas (2006). Iš tiesų ne tik gamybą iš žmonių perima robotai – nyksta darbo vietos ir paslaugų sektoriuje. Neilgai trukus ateis ta diena, kai gatvėmis važinės automatinės transporto priemonės, prekybos centruose veiks automatinės kasos, o namus tvarkys robotai. Tačiau dar labai negreit ateis diena, kai mašinos kurs inovacijas, tobulins pačios save, konstruos naujus produktus ir pan., todėl nei dabar, nei ateityje netrūks darbo žmonėms, gebantiems kurti naujas idėjas ir taikyti jas praktiniams poreikiams.

Paslaugų sektoriaus plėtra. Pastaruosius kelis dešimtmečius sparčiai mažėjo darbo vietų gamyboje ir plėtėsi paslaugų sektorius. Tokios tendencijos matomos ir ateityje. Ypač perspektyvios atrodo švietimo (dėl mokymosi visą gyvenimą svarbos) ir sveikatos apsaugos sritys (dėl ilgėjančio gyventojų amžiaus, kuris gausina įvairių sveikatos sutrikimų kieki).

Laikinių darbuotojų skaičiaus augimas. Siekdamas konkurencinio pranašumo, vis daugiau įmonių ir organizacijų stengiasi koncentruotis į pagrindines veiklas ir mažinti ne pačių svarbiausių darbuotojų skaičių. Dėl šios priežasties išaugo darbuotojų, neturinčių nuolatinės darbo vietos skaičius. Jie samdomi konkreitiems darbams atlikti per trumpą laiką arba sudarant kontraktus.

Darbo jėgos senėjimas. Natūralus gyvenimo amžiaus ilgėjimas, sveikatos apsaugos pažanga, mažas gimstamumas, žinių ekonomikos plėtra, finansinės valstybių problemos ilgina asmenų darbingą amžių. Ateityje vis daugiau žmonių išliks aktyvūs darbo rinkoje. Kadangi įsivyrąja komandinio darbo organizacijose formos, įvairių kartų darbuotojams teks mokytis dirbti kartu, atsižvelgiant į skirtingų amžiaus grupių interesus, vertybes, įsitikinimus, bendravimo ypatybes.

Nuolatinio greito žinių atsinaujinimo svarbos didėjimas. Spartūs technologijų pokyčiai reikalauja naujų žinių ir gebėjimų. Šiandien labai sutrumpėjo žinių naudingumo laikas, jos greitai pasensta, todėl ir organizacijos, ir darbuotojai turi nuolat mokytis.

Nauji reikalavimai darbuotojams. Verslo aplinkos, organizacijų vadybos pokyčiai sparčiai keičia reikalavimus darbuotojams. Šiandien jie turi gebėti naudotis informacinėmis technologijomis, mokėti mokytis, bendrauti, gebėti valdyti asmeninę karjerą, būti lankstūs, o svarbiausia – būti sąmoningi, savarankiški ir atsakingi, nes organizacijos nebenori skirti lėšų darbuotojams prižiūrėti.

Patrauklumo darbo rinkoje svarba. Organizacijoms nebesugebant užtikrinti darbo vietos visą gyvenimą, ypatingą reikšmę įgyja ne tuo metu turima darbo vieta (nes jos galima dėl vieno ar kitų priežasčių greitai netekti), o sukauptas vertingas kompetencijų krepšelis, užtikrinantis darbuotojo patrauklumą darbo rinkoje. Šiandien saugus yra tas darbas, kuris stiprina patrauklumą darbo rinkoje, o ne tas, kuris garantuoja stabilumą vienoje organizacijoje.

Naujas psichologinis kontraktas tarp darbuotojo ir darbdavio. Kaskart įsidarbinant, be formalių sutarčių, tarp naujo darbuotojo ir darbdavio tarsi suderinami nerašyti susitarimai, tam tikras psichologinis kontraktas. Nuolatinų pokyčių kontekste lojalumu pagrįstas darbuotojo ir

darbdavio santykis (toks, kuris galiojo vyraujant biurokratinėms organizacijoms) šiandien kelia riziką asmeninei karjerai, nes jokia organizacija nebegali už lojalumą užtikrinti mums geros karjeros ir darbo visą gyvenimą. Žymiai daugiau svarbos įgauna lojalumas savo pasirinktai karjeros kryptčiai, profesijai, kompetencijų krepšelio stiprinimas, siekis nuolat išlikti patraukliam darbo rinkoje – tai sukuria saugumo jausmą.

Savarankiškai dirbančiųjų skaičiaus augimas. Organizacijų vadybos pokyčiai ir informacinių technologijų teikiamos galimybės sukuria platų lauką veikti savarankiškai. Kiekvienas vertingų gebėjimų turintis specialistas gali susikurti internetinį puslapį arba specialiuose, savarankiškai dirbantiems skirtuose, portaluose parduoti savo paslaugas įvairioms organizacijoms, sudaryti su jomis laikinus kontraktus ir už tai gauti pajamų.

SAVĖS PAŽINIMAS. VERTYBĖS IR INTERESAI

Savęs pažinimas yra labai sudėtingas ir viso gyvenimo darbo reikalaujantis procesas, tačiau labai svarbu tinkamai pažinti save prieš priimant vieną svarbiausių sprendimų – renkantis karjeros kelią. Preliminarus kelias minimaliai pažinti save – atlikti keletą trumpų asmenybės testų bei išsiaiškinti, kam esi gabus.

Vertybės – pagrindiniai ir svarbiausi principai, kuriais vadovaujamės ar privalome vadovautis savo gyvenime. Kai žmogus sako, kad kas nors jam yra svarbu, daug reiškia – jis įvardija savo vertybę. Vertybėmis gali būti laikomi tiek materialūs dalykai, tiek žmogiškosios savybės. Norint gerai susiorientuoti savo vertybėse, būtina aiški ir suprantama vertybių klasifikavimo sistema. Viena iš tokių yra M. Rokeach (1973) pateikiamas visų žmogiškųjų vertybių skirstymas į terminalines ir instrumentines.

Terminalinės vertybės – tai tokios vertybės, kurių verta siekti dėl jų pačių, t.y. jos pačios yra galutinis tikslas. Jos dar gali būti vadinamos vertybėmis-tikslais (pvz. aktyvus gyvenimas, laisvė, kūryba, geri ir ištikimi draugai, gyvenimo išmintis ir t.t.)

Instrumentinės vertybės – tokie įsitikinimai, kurių verta laikytis kiekvienoje kasdieninio gyvenimo situacijoje. Tai yra vertybės – priemonės (pvz. tvarkingumas ir organizuotumas, optimizmas, išsilavinimas, atsakingumas, kantrybė ir t.t.)

Kiekvienas žmogus pats sprendžia, kokias vertybes jis laiko terminalinėmis, t.y. siekia jas įgyvendinti dėl jų pačių, o kokias instrumentinėmis, t.y. siekia jas įgyvendinti tam, kad galėtų įgyvendinti terminalines vertybes ir pasiekti savo gyvenimo tikslus. Taigi, svarbu žinoti savo asmenines vertybes ir gebėti išdėstyti jas prioriteto tvarka. Vis dėlto ne visos jos gali būti svarbios renkantis karjerą. Todėl, priimant karjeros sprendimus, būtina mokytis mąstyti apie savo turimas

vertybes būtent darbo kontekste. Pateikiame vertybių, kurios yra ypač susijusios su darbu, su tuo, ką žmonės vertina darbinėje aplinkoje, sąrašą:

- Rizika – galimybė ar būtinybė rizikuoti.
- Saugumas – galimybė jaustis gyvenime užtikrintam.
- Valdžia – galimybė kontroliuoti kitų darbą užimant tam tikras pareigas.
- Įtaka – galimybė daryti įtaką kitų nuomonei ar sprendimams.
- Konkurencija – galimybė siekti geresnių nei konkurentų rezultatų.
- Kūrybinkumas ir saviraiška – naudojimasis vaizduote ir naujų, nestandartinių veiklos būdų paieška.
- Pagalba kitiems – galimybė tiesiogiai padėti kitiems sprendžiant problemas.
- Didelis atlyginimas – galimybė daug uždirbti.
- Nepriklausomybė – galimybė savarankiškai nuspręsti, ką ir kaip dirbti.
- Protinis darbas – darbas, kur reikia daug ir intensyviai mąstyti.
- Lyderystė – galimybė imtis lyderio vaidmens.
- Darbas ne biure – galimybė dirbti ne darbo patalpose.
- Įtikinėjimas – galimybė asmeniškai įtikinėti (įrodinėti) imtis tam tikrų veiksmų.
- Fizinis darbas – galimybė dirbti darbus, reikalaujančius fizinio aktyvumo.
- Prestižas – galimybė dirbti darbą, kuris garantuoja aukštą statusą ir pagarbą visuomenėje.
- Visuomenės dėmesys – galimybė būti gana greitai pastebimam viešojoje erdvėje.
- Visuomeninis darbas – galimybė spręsti visuomenines problemas.
- Pripažinimas – galimybė būti viešai pripažintam.
- Tyrimai – galimybė tyrinėti ir ieškoti naujų dėsningumų, faktų ir būdų jiems pritaikyti.
- Stabilumas – galimybė dirbti laikantis tam tikrų nustatytų, mažai kintančių procedūrų.
- Sezoninis darbas – galimybė dirbti tik tam tikrais metų laikotarpiais.
- Kelionės – galimybė dažnai keliauti.
- Įvairovė – galimybė dirbti darbus, kurie pasižymi užduočių įvairove ir kur atsakomybės sritys dažnai keičiasi.
- Darbas su vaikais – galimybė mokyti vaikus ar jais rūpintis.
- Rankų darbas – galimybė dirbti rankomis ar naudojantis rankinėmis priemonėmis.
- Darbas su technika ar įranga – galimybė dirbti naudojantis technika ar įranga.
- Darbas su skaičiais – galimybė dirbti su skaičiais, naudotis matematika ar statistika.
- Darbas komandoje – galimybė dirbti intensyviai sąveikaujančioje komandoje.
- Darbas greitai besikeičiančioje aplinkoje – galimybė dirbti aplinkoje, kurioje pokyčiai vyksta labai greitai.
- Moralinių vertybių įgyvendinimas – galimybė darbe įgyvendinti savo moralines vertybes.
- Galimybė dirbti pagrindinėje savo interesų srityje – galimybė dirbti tai, kas įdomiausia.
- Greita profesinės karjeros pradžia – galimybė kuo greičiau pradėti darbą savo pasirinktoje srityje.
- Paaugštinimas – galimybė kilti karjeros laiptais ar daryti karjerą.
- Tobulėjimas – galimybė vis geriau atlikti savo pasirinktas veiklas.
- Tobulinimas – galimybė tobulinti darbo procesus, prekes ar paslaugas.

- Lankstaus darbo grafikas – galimybė savarankiškai planuoti savo darbo valandas.
- Ilgos atostogos – galimybė atostogauti ilgiau nei įprastai.
- Laisvalaikis – galimybė nesunkiai derinti darbą su laisvalaikiu ir skirti laisvalaikiui pakankamai laiko.

Pateiktas sąrašas sudarytas remiantis kelių mokslininkų pasiūlytomis vertybių klasifikacijomis.

Savo vertybių analizė pagal pateikiamą sąrašą gali duoti skirtingų rezultatų – gali pasirodyti, kad kai kurios nurodytos vertybės yra labai panšios, sutampa ar kai kurios yra priešingos viena kitai, tačiau esminis dalykas, kuo šis sąrašas gali būti naudingas – pagalba įvardijant tai, kas jums svarbiausia atliekant darbą.

Tiems, kas aiškiai suvokia savo vertybes, karjerą planuoti sekasi lengviau, lemia geresnius rezultatus. Neužtenka žinoti, kokių vertybių būna, reikia ir pažinti savo turimas vertybes. Vienas iš būdų – **atsakymai į esminius klausimus**. Turėdami omenyje tai, kad vertybės yra principai, kuriuos laikome teisingais, į klausimus reikia atsakyti sąžiningai:

- *Kiek norėčiau turėti pinigų?*
- *Kiek pinigų man turėtų užtekti?*
- *Kiek man yra svarbus statusas, pareigos, paaukštinimas darbe?*
- *Kiek man darbe yra svarbi autonomija ir nepriklausomybė?*
- *Kiek man darbe yra svarbus saugumas ir nuolatinės pajamos?*
- *Kiek norėčiau imtis atsakomybės už kitų žmonių darbą?*
- *Kiek man gyvenime ir darbe yra svarbūs išūkliai?*
- *Kaip ir kiek aš norėčiau darbe bendrauti su žmonėmis?*
- *Kokia darbo atmosfera, aplinka ir kultūra man yra priimtina?*

Vertybės yra glaudžiai susiję su mūsų interesais. Interesas – tai domėjimasis kuo nors ir noras tai giliau pažinti, patyrinėti. Interesai yra nukreipti į dalykus, kuriuos mėgstame, ir veiklas, kurias mums malonu atlikti. Svarbiausia interesų ypatybė ta, kad jie atskleidžia sritis, kuriomis individas dėl tam tikrų priežasčių nuoširdžiai domisi.

Žmonių suinteresuotumas kokia nors sritimi ar veikla gali būti situacinis ar pastovus, pasyvus ar aktyvus, tiesioginis ar netiesioginis, materialinis, socialinis ar dvasinis. Savo interesų tyrimą geriausia pradėti nuo laisvalaikio interesų, tačiau karjeros kelyje ypatingai svarbūs – profesiniai interesai.

Profesiniai interesai – tai interesai, kuriuos žmogus tenkina rinkdamasis tam tikras profesinės veiklos sritis. Tai reiškia, kad žmonės kai kuriais dalykais rūpinasi taip giliai, kad yra arba planuoja būti tam tikros srities profesionalai. Dažnai nutinka taip, kad laisvalaikio interesai tampa profesiniais, t.y. žmogus renkasi profesiją iš tos srities, kurią anksčiau laikė įdomia laisvalaikio veikla.

Profesiniai interesai	Apibūdinimas
Žemės ūkio	Jums patinka dirbti žemę, sėti javus, prižiūrėti augalus, nuimti derlių, auginti gyvulius ir paukščius.
Meniniai	Jums patinka piešti, dažyti, lipdyti drožinėti, komponuoti.
Atletiniai	Jums patinka bėgioti, šokinėti, žaisti komandinius žaidimus, siekti aukštų rezultatų sporto srityje, tobulinti savo kūną, stiprinti sveikatą, stebėti, kaip sportuoja ar rungtyniauja kiti.
Verslo/ekonomikos	Jums patinka pirkti, parduoti, keistis daiktais ar informacija. Norėtumėte turėti savo verslą, tvarkyti vadybinius ir finansinius reikalus, stebėti rinkos pokyčius, akcijų kursus.
Kanceliariniai/biuro	Jums patinka vesti sąskaitas, rašyti ataskaitas ar laiškus, pildyti anketas, dirbti kompiuteriu, aptarnauti klientus, vykdyti užduotis, kurios reikalauja tikslumo, kruopštumo, tvarkos.
Komunikaciniai	Jums labiausiai patinka tokia veikla, kur galite raštu ar žodžiu reikšti savo mintis ar žinias, jums patinka informuoti žmones.
Elektroniniai	Jums patinka dirbti su elektroniniais prietaisais, juos taisyti, dirbti su laidais, lituoti, gaminti radijo siųstuvus (imtuvus) ir t.t.
Inžineriniai	Jums patinka planuoti statybų vietas, projektuoti namus ir fabrikus, variklius, laivus, tiltus.
Namų priežiūros	Jums patinka tvarkytis namuose, ruošti maistą, puošti namus, rūpintis vaikais, skalbti, lyginti ir t.t.
Literatūriniai	Jums patinka skaityti ar rašyti romanus, kurti eilėraščius, esė, straipsnius. Tai, ką perskaitėte, mėgstate aptarti su bendraminčiais.
Valdymo	Jums patinka planuoti savo ir kitų laiką, organizuoti renginius, prižiūrėti žmones, jiems patarinėti ar nurodinėti.
Mechanikos	Jums patinka dirbti su mašinomis ir įrankiais, taisyti sugedusius daiktus.
Medicininiai	Jums patinka veikla, kuria galite padėti žmonėms ar gyvūnams, mėgstate diagnozuoti ir gydyti ligas, domitės sveikatos apsauga.
Muzikos	Jums patinka groti muzikos instrumentu, norite dalyvauti muzikinėje veikloje, eiti į koncertus, dainuoti, mokyti groti kitus.
Tikslųjų mokslų	Jums patinka matematika, fizika, algebra, geometrija, įvairūs tikslūs skaičiavimai.
Organizaciniai	Jums patinka būti komandos dalimi, negailite savo laiko ir jėgų bendram tikslui pasiekti.
Gamtiniai	Jūs mėgstate daug laiko praleisti gamtoje, jums patinka iškylauti prie ežero ar upės, auginti gyvūnus ar gėles.
Saviraiškos	Jums patinka pirmauti, vaidinti scenoje, sakyti kalbas.
Politikos	Jums patinka dalyvauti rinkimuose, balsuoti, jūs norite priklausyti valdžios institucijoms, priiminėti sprendimus, turėti įtakos.
Religiniai	Jums svarbūs religiniai įsitikinimai ir tiesos, vidinis tobulėjimas, jūs gerbiate religinius autoritetus, meldžiatės Dievui.

Moksliniai	Jums patinka skaityti mokslines knygas, studijuoti įvairius reiškinius, jūs mėgstate biologijos, chemijos ar fizikos pamokas, ieškote sprendimo racionaliais, moksliniais būdais.
Amatų	Jums patinka taisyti batus, austi, megzti, remontuoti mašinas, įrankiais gaminti įvairius daiktus.
Socialiniai (bendravimo)	Jums patinka dirbti su žmonėmis, rūpintis jų gerove, padėti neįgaliesiems, mokyti žmones, padėti vyresnio amžiaus žmonėms.

TESTAS. KOKS YRA TAVO ASMENYBĖS TIPAS?

Šis pratimas, sudarytas pagal Hollandą, padės nustatyti žmogaus pomėgius, gabumus ir asmenybę atitinkančią darbo aplinką. Reikia pažymėti tuos teiginius, kurie geriausiai Tave apibūdina (1 teiginys vertas 1 taško). Suskaičiuok ir sužinosi, kuriam asmenybės tipui priklausai. Jeigu apskaičiavęs pamatysi, kad tau tinka keli asmenybės tipai, tokiu atveju turėsi platesnį profesijos pasirinkimo spektrą.

TU		TAU GERAI SEKASI, PATINKA	
☐	Atletiškas	☐	Skaityti ar konstruoti daiktus
☐	Praktiškas	☐	Dirbti atvirame ore
☐	Linkęs veikti	☐	Treniruoti gyvūnus
☐	Linkęs į techninį darbą	☐	Dirbti individualiai
☐	Gamtos mylėtojas	☐	Būti fiziškai aktyviam
IŠ viso R taškų =			

TU		TAU GERAI SEKASI, PATINKA	
☐	Smalsus	☐	Sprežti matematinės užduotis
☐	Analizuojantis	☐	Suprasti ir gilintis į mokslines teorijas
☐	Išradingas	☐	Tirti daiktus, reiškinius arba analizuoti informaciją
☐	Pastabus	☐	Naudotis kompiuteriu
☐	Loginio mąstymo	☐	Skaityti mokslinius žurnalus
IŠ viso I taškų =			

TU		TAU GERAI SEKASI, PATINKA	
☐	Kūrybingas	☐	Daryti eskizus, piešti, tapyti
☐	Lakios vaizduotės	☐	Groti muzikos instrumentu
☐	Impulsyvus	☐	Dalyvauti koncertuose, vaidinimuose, meno parodose
☐	Nepriklausomas	☐	Daryti įdomias nuotraukas
☐	Linkęs į naujoves	☐	Ką nors kurti
IŠ viso M taškų =			

TU		TAU GERAI SEKASI, PATINKA	
	Draugiškas		Mokyti kitus
	Linkęs padėti kitiems		Padėti kitiems spręsti asmenines problemas
	Mėgstantis bendrauti		Dalyvauti susitikimuose
	Supratingas		Teikti savanoriškas paslaugas
	Paslaugus		Tenkinti kitų norus
IŠ viso S taškų =			

TU		TAU GERAI SEKASI, PATINKA	
	Pasitikintis savimi		Inicijuoti tam tikrą veiklą
	Linkęs rizikuoti		Įtikinti žmones daryti, kaip tu nori
	Įtikinantis		Parduoti daiktus ar reklamuoti idėjas
	Entuziastingas		Organizuoti renginius
	Energingas		Vadovauti komandai
IŠ viso V taškų =			

TU		TAU GERAI SEKASI, PATINKA	
	Tvarkingas		Padaryti daug popierinio darbo per trumpą laiką
	Kruopštus		Tvarkingai sudėti daiktus
	Pratęs veikti pagal planą		Atlikti aiškiai suformuluotas užduotis
	Sąžiningas		Dirbti kompiuteriu
	Prisitaikantis prie reikalavimų		Rašyti oficialius laiškus
IŠ viso K taškų =			

Pagal tai, kokia raidė surinko didžiausią kiekį taškų, pasitikrink, koks tavo asmenybės tipas:

REALISTINIS TIPAS	
<p>Pirmumą teikia veiklai, kuriai reikia fizinių ar rankų darbų įgūdžių, kelia sau konkrečius tikslus ir užduotis, kuriems įgyvendinti reikalingi įvairūs prietaisai, mechanizmai, įrenginiai. Patinka, kai užduotys yra aiškios, konkrečios, darbą galima atlikti nuosekliai einant nuo detalių prie rezultato. Nemėgsta ilgų derybų, organizacinės veiklos, lyderio, vadovo vaidmens, gilinimosi į tarpasmeninius santykius, socialinių situacijų, kuriose būtų dėmesio centre. Labiau vertina praktinę nuovoką, sveiką protą, konkrečius įgūdžius.</p>	<p>Galimos profesijos: ūkininkas, veterinaras, gamtos apsaugos inspektorius, gaisrininkas, policininkas, pilotas, technikas, statybininkas, gamybininkas, vairuotojas, matininkas, remontininkas, mechanikas</p>

INTELEKTUALUSIS	
<p>Pirmumą teikia protiniam, moksliniam darbui, teoriniams uždaviniams, siekiant pažinti materialaus, socialinio ar dvasinio pasaulio raidą. Mėgsta dirbti savarankiškai. Mėgsta analizuoti problemą, priežastis, duomenis, įvertinti galimybes, rezultatus, numatyti veikimo planą, daryti išvadas, sprendimus. Šio asmenybės tipo vertybės: pasitikėjimas savimi, nepriklausomi, originalūs sprendimai, gilios teorinės žinios, geras išsilavinimas.</p>	<p>Galimos profesijos: analitikas, tam tikros srities ekspertas, biochemikas, mikrobiologas, meteorologas, astronomas, geografai, archeologas, istorikas, biofizikas, farmakologas, sociologas, psichologijos dėstytojas, tardytojas</p>
MENINIS	
<p>Renkasi grožio, meno, pramogų verslo sričių veiklą, problemas sprendžia kūrybingai, originaliai, remdamasis savo intuicija, vaizduote, įspūdžiais, siekia originalių ir nepriklausomų sprendimų. Pirmenybę teikia veiklai, kurioje galima pasiekti naują ir individualų rezultatą – meninį vaizdą, kūrinį, daiktą ar gaminį. Patinka pasinerti į nežinomumą, kuriant ką nors naujo ir originalaus. Šio tipo žmonės labai vertina saviraišką, sprendimų originalumą, estetiškes ir menines vertybes, grožį.</p>	<p>Galimos profesijos: aktorius, muzikantas, architektas, dailininkas, restauratorius, televizijos režisierius, rašytojas, scenaristas, skulptorius, grimojuotojas, kostiumų dailininkas, drabužių modeliotojas, šokėjas, orkestro ar choro dirigentas, interjero dizaineris, fotomenininkas</p>
SOCIALUSIS	
<p>Pirmumą teikia veiklai, kur dirbama su žmonėmis, padedant jiems, mokant, konsultuojant, auklėjant, teikia įvairias paslaugas. Veikloje atsižvelgia į aplinkinių žmonių nuomones, stengiasi rasti visus patenkinantį sprendimą, dirba kantriai, kad pasiektų tikslą. Jo vertybės: žmonių gerovė, pagarba, teisingumas, atsakomybė, pozityvus savęs vertinimas.</p>	<p>Galimos profesijos: gydytojas, slaugytojas, mokyklos psichologas, politologas, auklėtojas, mokytojas, specialiojo ugdymo pedagogas, socialinis darbuotojas, kosmetologas, kirpėjas</p>
VERSLUSIS	
<p>Mėgsta nestandartinę, kupiną išūkių aplinką, vadovauja komandai, gerai jaučiasi, kai gali suteikti įgaliojimus kitiems ir įtikinti kitus vykdyti planą. Veikloje susitelkia į tikslo siekimą. Jo vertybės: pasisekimas, statusas, rizika, valdžia, dominavimas</p>	<p>Galimos profesijos: mokesčių inspektorius, eismo priežiūros inspektorius, pardavėjas, įmonės savininkas, vadovas, žurnalistas, televizijos ar radijo laidų vedėjas, reklamos vadybininkas, prekybos atstovas, advokatas, teisėjas, patarėjas, politikas, valstybinės įstaigos tarnautojas</p>
KONVENCIONALUSIS	
<p>Pirmumą teikia veiklai, kurioje renkama žodinė ar skaičiais išreikšta informacija ir tvarkoma, apdorojama laikantis taisyklių, tam tikros tvarkos, normų ar nuoseklių nurodymų. Mėgsta nuolat pasikartojančias ir sistemingas užduotis. Šio tipo žmonių vertybės: savikontrolė, stabilumas, tradicijų, papročių ir elgesio normų laikymasis ir konservatyvus požiūris.</p>	<p>Galimos profesijos: programuotojas, buhalteris, biudžeto analitikas, finansininkas, sąskaitininkas, kasininkas, auditorius, bibliografas, redaktorius, draudėjas, administratorius, muitinės inspektorius, banko tarnautojas, kanceliarijos darbuotojas</p>

ATEITIES KOMPETENCIJOS

1. KŪRYBIŠKUMAS

Kūrybiškumą daugiausia lemia individualios asmenybės savybės (vaizduotės lakumas, mąstymo greitumas, tikslumas, lankstumas, išradingumas, konstruktyvumas, smalsumas, motyvacinė įtampa, poreikis nuolat tobulinti savo veiklą), jos patyrimas, auklėjimas ir saviuokla.

Tai bene labiausiai aptarinėjamas ateities darbams atlikti reikalingas įgūdis. Kas skiria mus nuo robotų? Gebėjimas kūrybiškai mąstyti ir kurti. Alexa Gray - pasaulio ekonomikos forumo vyresnioji rašytoja - pastebi, kad atsirandant naujiems produktams, vystantis technologijoms, keičiasi ir darbo pobūdis, tad darbuotojams teks būti kūrybiškesniems siekiant iš šių pokyčių gauti naudos. „Robotai gali padėti mums greičiau atsidurti ten, kur norime, tačiau jie negali būti tokie kūrybiški kaip žmonės (kol kas).“

Klaidingai manoma, kad kūrybiškumas yra išskirtinai į menus linkusių žmonių bruožas.

Pati kūrybinio proceso prigimtis yra „neprocesiška“ – nėra vieno būdo, kaip kūrybiškai išspręsti iškilusią problemą, todėl reikia nuolat žadinti kūrybiškumą pasitelkiant įvairius saviraiškos būdus, leisti sau būti smalsiems.

„Prie kūrybiškumo pridėčiau nešabloninį ir adaptyvųjį mąstymą – gebėjimą proaktyviai mąstyti bei rasti netradicinius, nešabloninius sprendimus ir atsakymus bei gebėjimą tinkamai reaguoti į unikalias ir nenuspėjamas aplinkybes“, – pastebi UAB „Theca Furniture“ personalo vadovė Mida Kalvaitienė.

2. KRITINIS MĄSTYMAS

Mąstymas, kai prie problemos prieinama siekiant įvertinti žinių apie ją pagrįstumą ir aptikti silpnus, menkiau argumentuotus teiginius. Šiems įgūdžiams formuoti pasitarnautų filosofijos pamokos. Ne tik humanitarinių ar socialinių dalykų mokytojai gali integruoti filosofiją į savo dalykus, bet ir gamtos bei tikslųjų mokslų, taip dar labiau sudomindami mokinius.

<https://www.youtube.com/watch?v=vXnwHBITPiE> – Filmukas apie kritinį mąstymą ir jo ugdymą. Rekomenduojame peržiūrėti.

Kodėl verta lavinti, o ne slopinti kritinį vaikų mąstymą?

1. Vaikas, kurio mąstymo gebėjimai nėra varžomi išankstinių nusistatymų ir normų, vystosi kaip laisva savo teises ir pareigas žinanti asmenybė.
2. Aplinkos refleksija padeda skleisti kitoms kompetencijoms: saviraiškai bei savarankiškumui.
3. Kritinis mąstymas ir iš jo kylančios abejonės žadina vaiko smalsumą ir žingeidumą.
4. Argumentuota kritika lavina vaiko loginį mąstymą ir sklandžią idėjų raišką.
5. Kritiškos įžvalgos – nuolat ieškančio ir nestandartiškai pasaulį interpretuojančio subjekto skiriamieji bruožai.
6. Įžvalgumo skatinimas ugdo atvirą ir tolerantišką asmenybę.
7. Kritiškai mąstantis vaikas – kuriantis ir alternatyvių problemų sprendimų būdų ieškantis žmogus.

Iš esmės kritinis mąstymas – tai logika ir argumentacija. Kritinis mąstymas reiškia, kad sugebate naudotis logika ir argumentacija sprendžiant uždavinį ar problemą, apsvarstote įvairius problemos sprendimo būdus, nagrinėjate teigiamus ir neigiamus požiūrio aspektus.

3. KOMPLEKSINIS PROBLEMŲ SPRENDIMAS

Kompleksinis problemų sprendimas - ateities kompetencijų sąrašė, šis gebėjimas yra pačioje viršūnėje. Daugiau nei trečdalis (36 proc.) apklaustųjų nurodė, jog visose pramonės šakose bus reikalaujama kompleksinio problemų sprendimo gebėjimo.

Kokia yra kompleksinio problemų sprendimo kompetencijos esmė?

Nors ir iki šiol kompleksinis problemų sprendimas buvo traktuojamas kaip viena svarbiausių asmens kompetencijų, jos turinys labai pasikeitė. Jei anksčiau buvo siekiama, kad kiekvienas asmuo išmokytų spręsti paprastas, nesudėtingas profesines ar asmenines problemas, kurių sprendimui galima būtų taikyti tam tikrą išmoktą sprendimo algoritmą, tai šiandien jau norima, kad žmogus mokėtų spręsti ne tik kompleksines, besireiškiančias nuolat kintančiomis sąlygomis ir sunkiai identifikuojamas problemas, bet darytų tai kompleksiskai ir savarankiskai.

Tai reiškia, kad kalbama ne apie bet kokį problemų sprendimą, o apie gebėjimą spręsti problemas kompleksiskai, t.y. įvertinus visą situaciją ir kontekstą, kuris, kaip jau minėjome, yra kiekvienu atveju unikalus ir nuolat kintantis, todėl reikalaujantis nestandartinių sprendimų. Kalbama apie gebėjimą į situaciją pasižiūrėti kūrybiškai, nestandartiškai, apie gebėjimą susieti nesusiejamus

dalykus. Taip pat kalbama apie gebėjimą savarankiškai priimti sprendimus, o tam reikia ne tik žinių ir gebėjimų, bet ir pasitikėjimo savimi, savo gebėjimais ir kompetencijomis.

Kaip ir daugelis kitų gebėjimų, jis nėra įgimtas, o drauge su įgyta patirtimi vis labiau lavinamas.

4. STEAM

STEAM kompetencijų turintys specialistai ne tik laisviau konkuruos darbo rinkoje, bet ir lengviau pereis, pavyzdžiui, iš vieno inžinerijos sektoriaus į kitą.

STEAM:

S: MOKSLAI (science)

T: TECHNOLOGIJOS (technology)

E: INŽINERIJA (engineering)

A: MENAI (arts)

M: MATEMATIKA (mathematics)

Prieš atsirandant STEAM mokymui buvo taikoma kita metodika – STEM, į kurią dar nebuvo įtraukti menai. Jų integravimą V.Levickis laiko svarbiu žingsniu: „Paprastas pavyzdys: Steve'as Jobsas yra sakęs, kad rinkoje laimi tie, kurie suderina technologijas su dizainu. Menai ir technologijos seniai nėra skirtingi poliai. Turime suprasti, kad, pavyzdžiui, „iPhone“ telefonui svarbi ir išvaizda, ir tai, kas jo viduje. Būtina problemą spręsti kompleksiskai, sugebėti modeliuoti ir pan. Inžinerinės kompetencijos yra kritiškai svarbios.“

Kad STEAM specialistų laukia šviesi ateitis, abejonių nekyla. Europos Komisijos duomenimis, jiems 2020 m. numatoma 16 mln. laisvų darbo vietų. O tokios specialybės, kaip inžinierius programuotojas, aviacijos technikas ar kompiuterių sistemų inžinierius, Lietuvos Vyriausybės jau yra įtrauktos į trūkstamų sąrašą.

5. PROTINIS ELASTINGUMAS (KOGNITYVINIS LANKSTUMAS)

Paprastai kalbant, kognityvinis lankstumas gali būti apibūdinamas kaip smegenų gebėjimas apdoroti keletą skirtingų procesų vienu metu. Tai tarsi smegenų gimnastika – tik vietoj gimnastikos priemonių reiktų įvertinti, kaip greitai ir lengvai galite suktis ir šuoliuoti tarp skirtingų minčių sistemų.

Kuo smegenys lankstesnės – tuo lengviau atrasti naujus sprendimus, sąsajas tarp skirtingų idėjų. Gera žinia ta, kad šį gebėjimą galima nuolat lavinti. Iš esmės kognityvinio lankstumą treniravimas – tai mokymasis naujų dalykų, interesų lauko plėtimas. Tai gali būti mokymasis piešti, šokti,

skambinti pianinu, gilinimasis į dalykus, kurie jums nėra savaime suprantami ir lengvai „įkandami“.

6. ŽMOGIŠKUMAS

Žmogiškumas – moralinė savybė, išreiškianti humanizmo principus ir pritaikanti juos kasdiniams žmonių santykiams. Tai – palankumas, pagarba, atjauta ir pasiaukojimas vardan kitų. Žmogiškumas visada buvo laikomas pagrindiniu dorovinės pažangos rodikliu. Juo vertiname draugo, bendradarbio, šeimos nario, kaimyno poelgius.

7. TARPDISCIPLININĖS ŽINIOS

Tarpdiscipliniškumas reiškia nuolatinį, sistemingą skirtingų disciplinų bendradarbiavimą, keičiant įprastą mokslo sričių, jų žinių sistematikos ir taikymo tvarką, būdus ir metodus, kuriant naujus produktus ir taip formuojant atskirą mokslo sritį. (Tarpdisciplininis - kuriuose dalyvauja dvi ar daugiau akademinų, mokslo ar meno disciplinų). Pavyzdžiui, nanotechnologijos ir nanomokslai atsirado, kai fizikai ir chemikai ėmė kartu kurti nanostruktūras ir jas taikyti.

8. SMAC

SMAC (socialinis, mobilus, analitinis ir debesija) – tai konceptas, apimantis keturias technologijas, kuriomis dabar yra paremtos verslo inovacijos.

SMAC tai ekosistemos, leidžiančios verslui pereiti iš elektroninio verslo (e-verslo) į skaitmeninį verslą, pagrindas. Keturios technologijos pagerina verslo veiklą ir padeda įmonėms priartėti prie kliento su minimaliomis pridėtinėmis išlaidomis ir maksimaliu pasiekiamumu. Dėl mobiliųjų įrenginių, dėvimosios technologijos, prijungtų įrenginių, jutiklių, socialinių medijų, lojalumo kortelių programų ir svetainių naršymo išplitimo sukurtų struktūrizuotų ir nestruktūrizuotų duomenų, yra sukurti ir išplitę nauji verslo modeliai, pagrįsti kliento sukuriama duomenimis. Tai yra visų keturių požymių: socialinio, mobilaus, analitinio ir debesijos, integracija, kurie kartu sukuria konkurencinį pranašumą ir naujas verslo galimybes.

SMAC technologijos yra šios:

- **Socialinė:** socialinės platformos, pvz. Twitter, Facebook, Instagram ir Snapchat suteikė įmonėms naujų būdų pasiekti, sąveikauti, planuoti ir įgyti klientų. Tai sukūrė naujas darbo vietas, tokias kaip nuomonės formuotojas (influenceris) ar skaitmeninis influenceris, naujas rinkodaros taktikas, kaip pavyzdžiui „viral“ rinkodaros kampanijas (viral išvertus iš anglų kalbos reiškia virusą, tačiau šis būdvardis dažnai taip pat suteikiamas tiems reiškiniams, kurie itin plačiai ir labai greitai pasklinda po pasaulį, tačiau neturi jokio

tiesioginio ryšio su virusais ar užkrato platinimu) ir naujus duomenų šaltinius, tokius kaip „patinka“, „dalintis“, „grotažymė“ ir kt.

- **Mobilumas:** mobiliosios technologijos ir kitos platformos, pvz. iPhone ir „iPad“, pakeitė žmonių komunikacijos/bendravimo, apsipirkinėjimo ir darbo būdus. Prijungtų ir dėvimų prietaisų pristatymas rinkoje, kurių pagrindas yra pigūs jutikliai duomenų generavimui ir perdavimui, yra naujų verslo modelių ir klientams teikiamų paslaugų pagrindas.
- **Analitinė:** duomenų analizė leidžia įmonėms suprasti kaip, kada ir kur žmonės vartoja tam tikras prekes ir paslaugas. Surinkti ir išanalizuoti duomenys naudojami kaip indikatorius, bandant nuspėti bei prognozuojant būsimą kliento elgseną. Mažėjant energijos ir saugojimo sąnaudoms, analitikai tapo svarbiausiu įmonių prioritetu. Atvirojo kodo projektas Apache Hadoop pradėjo naują analizės erą, vadinamą „dideliais duomenimis“ (angl. – „big data“).
- **Debesija. Debesija** – interneto paslaugų visuma, jungianti įvairiuose serveriuose esančius informacijos išteklius ir programinę įrangą, sudaranti sąlygas jais naudotis nuomos pagrindais visiems. Ji suteikia naują būdą pasiekti technologijas ir duomenis, kurie tampa svarbūs ir reikalauja greitos įmonių reakcijos į besikeičiančias rinkas ir verslo problemų sprendimą. Tai atvedė į naują būdą sukurti infrastruktūrą, platformas ir paslaugas.

ATEITIES PROFESIJOS

1. **Atliekų inžinierius / inžinierė (Trash Engineer)**
Reikalingi įgūdžiai: Stiprūs STEAM įgūdžiai, kritinis mąstymas, protinis elastingumas.
2. **Alternatyviosios energijos konsultantas / konsultantė (Alternative Energy Consultant)**
Reikalingi įgūdžiai: Stiprūs STEAM įgūdžiai, protinis elastingumas, gebėjimas bendrauti su įvairiais žmonėmis, žmogiškumas
3. **Žemės drebėjimų prognozuotojas / prognozuotoja (Earthquake Forecaster)**
Reikalingi įgūdžiai: Stiprūs STEAM įgūdžiai, kritinis mąstymas, kompleksinis problemų sprendimas.
4. **Medicinos slaugas / slaugė (Medical Mentor)**
Reikalingi įgūdžiai: Stiprūs STEAM įgūdžiai, kritinis mąstymas, žmogiškieji ir tarpdisciplininiai įgūdžiai
5. **Organų ir kūno dalių kūrėjas / kūrėja (Organ and Body Parts Creator)**
Reikalingi įgūdžiai: Stiprūs STEAM įgūdžiai, kritinis mąstymas, protinis elastingumas, kompleksinis problemų sprendimas ir kūrybiškumas.
6. **Atminties chirurgas / chirurgė (Memory Surgeon)**

- Reikalingi įgūdžiai:** Stiprūs STEAM įgūdžiai, kritinis mąstymas, protinis elastingumas, kompleksinis problemų sprendimas ir kūrybiškumas.
7. **Asmeninio našumo specialistas / specialistė (Personal Productivity Person)**
Reikalingi įgūdžiai: kritinis mąstymas, kūrybiškumas, žmogiškieji įgūdžiai, protinis elastingumas, SMAC įgūdžiai ir tarpdisciplininės žinios.
 8. **Asmeninių / buitinių išmaniųjų įrenginių saugos specialistas / specialistė**
(Personal Internet of Things (IoT) security repair person)
Reikalingi įgūdžiai: STEAM, kritinis mąstymas, žmogiškieji įgūdžiai, protinis elastingumas, SMAC įgūdžiai ir kompleksinis problemų sprendimas
 9. **Karantino specialistas / specialistė (Quarantine enforcer)**
Reikalingi įgūdžiai: STEAM, kritinis mąstymas, kompleksinis problemų sprendimas, tarpdiscipliniškumas, protinis elastingumas, žmogiškieji įgūdžiai.
 10. **Komercinių skrydžių į kosmosą pilotas / pilotė (Commercial Space Pilot)**
Reikalingi įgūdžiai: STEAM, kritinis mąstymas, žmogiškieji įgūdžiai, kūrybiškumas, protinis elastingumas, tarpdisciplininės žinios ir kompleksinio problemų sprendimo žinios.
 11. **Integruotų stogų sistemų dizaineris / dizainerė (Integrated Roof Systems Designer)**
Reikalingi įgūdžiai: labai gerai išvystyti STEAM įgūdžiai, kūrybiškumas, tarpdiscipliniškumas, išsilavinimas statybos srityje
 12. **Agroekologas / agroekologė (Agroecologist)**
Reikalingi įgūdžiai: išsilavinimas agroekologijos srityje, tarpdiscipliniškumas, analitiniai ir STEAM įgūdžiai.
 13. **Laukinės gamtos atkūrėjas / atkūrėja (ReWilder)**
Reikalingi įgūdžiai: žinios aplinkos ir gyvūnų apsaugos srityse, žemės ūkio žinios, įskaitant žemės ir žemės ūkio valdymą, laukinių gyvūnų valdymo įgūdžiai.
 14. **Nostalgistas / nostalgistė (Nostalgist)**
Reikalingi įgūdžiai: terapeuto, interjero dizainerio ir istorijos mokslininko disciplinų turėjimas, kūrybiškumas, tarpdiscipliniškumas, žmogiškumas.
 15. **Paprastumo ekspertas / ekspertė (Simplicity Expert)**
Reikalingi įgūdžiai: išsilavinimas socialinių mokslų srityje, protinis elastingumas, kritinis mąstymas, žmogiškumas, administraciniai ir vadybos įgūdžiai.
 16. **Įmonės kultūros ambasadorius / ambasadorė (Company Culture Ambassador)**
Reikalingi įgūdžiai: gebėjimas dirbti su žmonėmis, mokėjimas klausytis, kompleksinis problemų sprendimas, organizaciniai įgūdžiai, kūrybiškumas, protinis elastingumas ir kritinis mąstymas.
 17. **Robotų konsultantas / konsultantė (Robot Counsellor)**
Reikalingi įgūdžiai: socialiniai ir bendravimo įgūdžiai, žmogiškumas, kūrybiškumas, STEAM žinių taikymas.
 18. **Estetikas / estetikė (Aesthetician)**
Reikalingi įgūdžiai: žmogiškumas ir komunikabilumas, tarpasmeniniai įgūdžiai, STEAM sričių išmanymas ir stiprus polinkis technologijoms, medicininės žinios, tarpdiscipliniškumas.
 19. **Mokymo standartų pareigūnas / pareigūnė (Curriculum Standards Officer)**

- Reikalingi įgūdžiai:** prestižinis aukštasis ar aukštesnysis išsilavinimas, įvairių mokymosi metodų praktinės žinios, analitiniai gebėjimai, tarpdiscipliniškumas, išsilavinimas psichologijos srityje.
20. **Skaitmeninės atminties specialistas / specialistė (Digital Memorialist)**
Reikalingi įgūdžiai: jautrumas, geri žurnalistiniai įgūdžiai ir internetinė mokslinių tyrimų patirtis, kūrybiškumas, labai geri SMAC įgūdžiai.
 21. **Etikos „Naujam mokslui“ ekspertas / ekspertė („New Science“ ethicist)**
Reikalingi įgūdžiai: labai stiprūs STEAM ir SMAC įgūdžiai, kritinis mąstymas, tarpdiscipliniškumas, išsilavinimas teisės srityje.
 22. **Multi-Marketingistas / Multi-Marketingistė (Multi-Marketer)**
Reikalingi įgūdžiai: labai stiprūs SMAC įgūdžiai, komunikabilumas, verslumas, gebėjimas suprasti vartotojo poreikius, protinis elastingumas ir visumos (bendro vaizdo) matymas
 23. **Marketingo elektroninės medijos kūrėjas / kūrėja (Marketing eMediaMaker)**
Reikalingi įgūdžiai: labai stiprūs SMAC įgūdžiai, komunikabilumas, verslumas, gebėjimas suprasti vartotojo poreikius
 24. **Perdirbamo dizaino specialistas / specialistė (Recyclable design specialist)**
Reikalingi įgūdžiai: reikės gerų žinių gamybos ir perdirbimo srityse, taip pat kaip kūrybiškumo bei tarpdisciplininių žinių.
 25. **Pirkimų prognozių analitikas / analitikė (Purchase prediction analyst)**
Reikalingi įgūdžiai: analitiniai įgūdžiai, gebėjimas suprasti ir analizuoti žmogaus veiksmus ir kultūros bei pasaulio pokyčių įtaką jiems, kūrybiškumas, SMAC.
 26. **Mokyklos mitybos specialistas / specialistė (School nutritionist)**
Reikalingi įgūdžiai: išsilavinimas mitybos mokslų srityje, gebėjimas bendrauti su vaikais, sudėtingas idėjas paverčiant paprastomis ir suprantamomis jiems, kantrybė ir jautrumas jaunimo poreikiams.
 27. **Smart Cube technikas / technikė (Smartcube technician)**
Reikalingi įgūdžiai: praktiškumas, išsilavinimas laivybos ir logistikos srityse, kompleksinių problemų sprendimas, kritinis mąstymas, protinis elastingumas, žmogiškumas.
 28. **Kaiminystės prižiūrėtojas / prižiūrėtoja (Neighbourhood watch officer)**
Reikalingi įgūdžiai: labai svarbus aspektas – žmogus, dirbantis šį darbą, privalo neturėti teistumo įrašų savo biografijoje. Taip pat svarbūs geri ginklo valdymo įgūdžiai, tačiau socialiniai ir saugumo užtikrinimo kvalifikacijos – būtinos.
 29. **Regioninių tinklų direktorius / direktorė (Regional grid director)**
Reikalingi įgūdžiai: labai geri STEAM įgūdžiai, kompleksinis problemų sprendimas, kritinis mąstymas, protinis elastingumas, socialiniai ir komunikaciniai įgūdžiai.
 30. **Bio-juostos montuotojas / montuotoja (Biofilm installer)**
Reikalingi įgūdžiai: gebėjimas bendradarbiauti, žmogiškumas, kritinis mąstymas, organizuotumas, smalsumas ir gebėjimas savarankiškai mokytis.